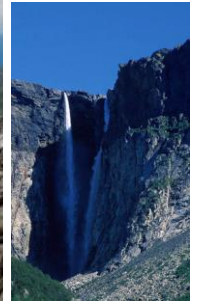

Hardanger – Industriell verdiskaping i 3 trinn

Kombinert med landbruk, turisme, handel og kultur

- ✓ Vasskraft omdanna til verdas reinaste metall
- ✓ Metalla vært prosessert til verdens- ledande system produkt

Næringsforening for energi, industri og servicebedrifter

- **Ingvald Torblå, styreleiar, Odda**

- Kristine Hesthamar, Lofthus

- Trond Thiis, Odda

- Håkon Sandven, Jondal

- Linda Vestgård, Odda

- Nils Johan Ystanes, Tyssedal

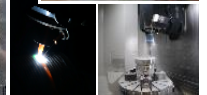
- Øyvind Stueland, Daglig leder HI

Norge – Velferds og systemlandet!

- 1700: Maritime næringer -landbruk
- 1906: Velferda starta med energi og prosessindustri
- 1969: Nordsjøolja vart funne
- 1972: Statoil etablert
- 1974: Kongsberg Våpen -> Norsk systemindustri
 - subsea
 - rom og luftfart
 - hav
 - transport/mobilitet
 - våpen

Verdiskaping og omsetnad i Ullensvang kommune

Industri & service ~4 milliarder pr år

Energi ~4 milliarder pr år

Totalt >10 milliarder i omsetning pr.år

-Turisme
-Jordbruk
-Havbruk
-Handel
-Kultur
~2 milliarder pr år

Rekruiteringsbehov neste 5 år kan vera på mellom 500 -1000 personar berre i vår bransjegrein

Kommune og fylke ~1,5 milliarder pr år

Mål vekst neste 5 år:

- Industri/energi
>10% ~ +1 milliard
- Jordbruk/Turisme/Handel/Havbruk/Kultur
>50% ~ +1 milliard

Totalt skal årleg omsetnad aukast til 12 milliardar

Verdensbanken - nominelt BNP per innbygger, US\$ [4]

Rang	Land	2015 [6][7]	2010 [8][9][10]	2005 [11]	1995 [12]
1	Monaco ^[15]		144 246	126 656	101 993
2	Liechtenstein (2014) ^[16]	179 479	141 165	104 994	78 762
3	Luxembourg	101 910	104 965	80 290	52 831
4	Sveits	80 990	74 277	54 798	48 541
—	Macao	75 574	52 375	25 059	18 139
5	Norge	74 505	87 657	65 775	34 875
6	Qatar	66 347	66 347	70 306	15 849
7	Irland	60 664	48 539	50 887	19 177
8	San Marino (IMF)	60 664		47 039	
9	Australia	56 554	51 874	34 017	20 385

10 milliardar omsett med 11500 innbyggjarar gir brutto omsetnad på 869 565,- 3'dje plass world wide.

Omfang rekruttering? Vestland Fylke

➤ Sogn & Fjordane

- 1 av 4 kan gå ut i **pensjon** neste 5 år
- Av 100 000 innbyggjarar = 13 000 personar

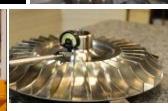
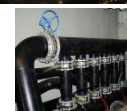
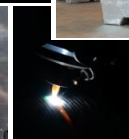
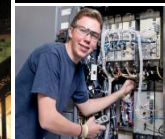
➤ Hordaland

- 530 000 => $13\ 000 \times 5,3 = 68\ 900$

➤ Vestland

- = 81 900 personar??

➤ Før vekst!

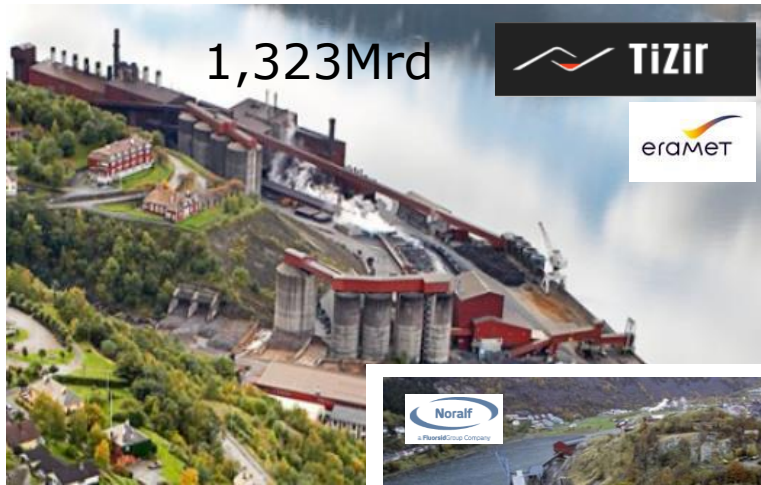

Prosess industri i Hardanger

2018 -> omsetnad ~ 9 Mrd. NOK

1 TWh = 1000 arbeidsplassar

Tysedal

Odda

Ålvik

Husnes

Sauda

System industri

Kongsberg Silvermines 1623 to 1957

Kongsberg Våpen from 1814 to 1945 -> 1970'

Mainly produces technology weapons, but slights over to civilian purposes

Statoil 1972

Norwegian government decides to establish Statoil to handle oil activity and explore and sell petroleum and systems

Important decisions that formed the System industry and complemented the process industry

Kongsberg Offshore 1974

Norwegian government decides to establish Kongsberg Offshore to create an undersea technology industry in Norway, based on Kongsberg Våpen competence

Kongsberg Våpenfabrikk, Odda 1977

Establish Odda factory for the purpose of producing gas turbines and jet engines, trough the 80's converts to subsea factory

Odda Technology 2016

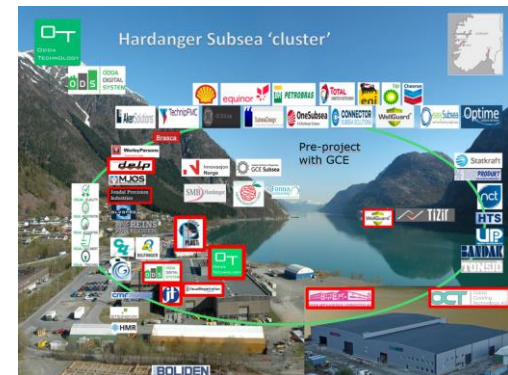
Reestablished Odda factory for the purpose of producing gas turbines high accuracy industry products, mainly subsea pressurized equipment.

Industry 4.0

Hardanger Subsea cluster

Odda has companies & facilities to compete in world class competition

INDUSTRI- SERVICIEKLYNGENE I HARDANGER

Samhandlings og pendlerringen må utvides og effektiviseres

Mål:
Vekst 10%
 -Rekrutteringsbehov
Neste 5 år kan være på mellom 1500 -2000 personer berre i vår bransjegrein

Arbeidsområde
 -Næringsutvikling
 -Rekruttering/skule
 -Infrastruktur
 -Helse/Sjukehus
 +Forutsigbarheit
 =
VEKST

Verktøy
 Arena klynge metodikk

Industri & system/service
 ~14 milliarder pr år

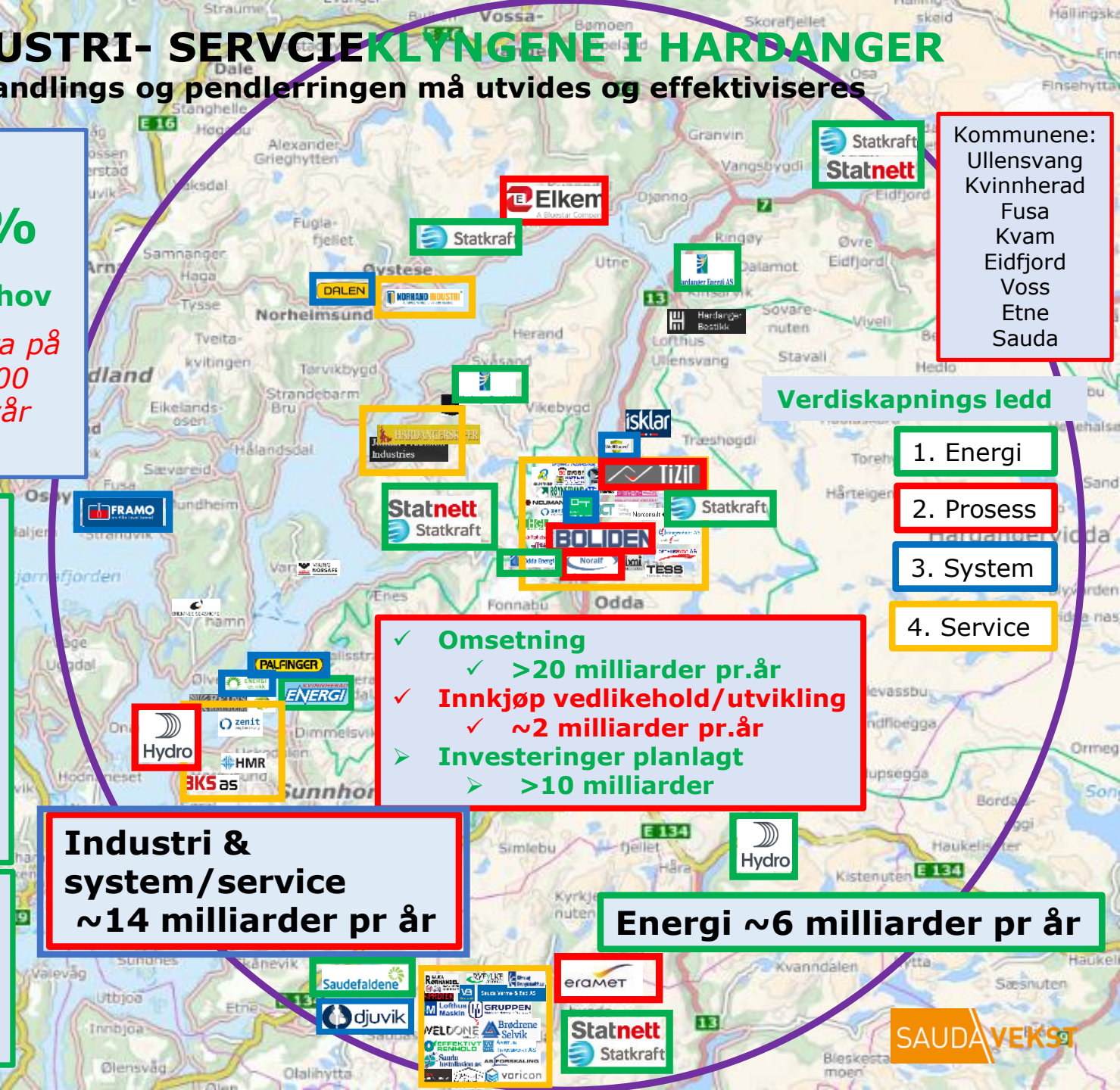
Energi ~6 milliarder pr år

✓ **Omsetning**
 ✓ >20 milliarder pr.år
 ✓ **Innkjøp vedlikehold/utvikling**
 ✓ ~2 milliarder pr.år
 ➤ **Investeringer planlagt**
 ➤ >10 milliarder

Verdiskapnings ledd

1. Energi
2. Prosess
3. System
4. Service

Kommunene:
 Ullensvang
 Kvinnherad
 Fusa
 Kvam
 Eidfjord
 Voss
 Etne
 Sauda

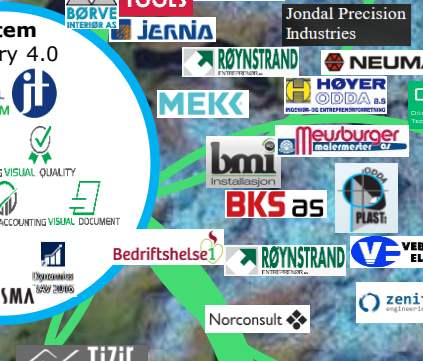
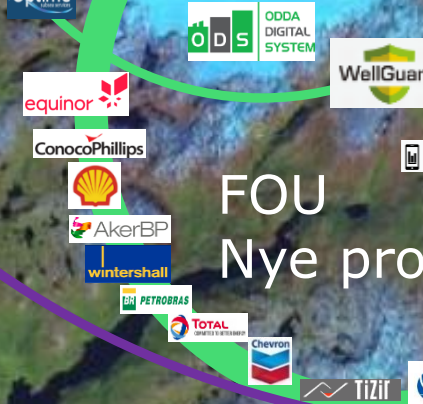
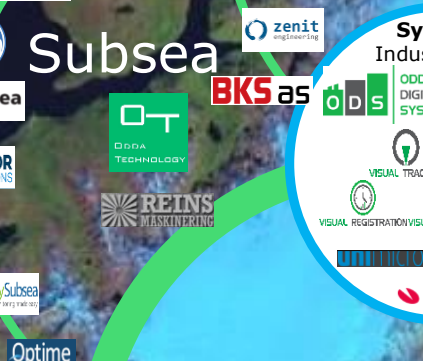
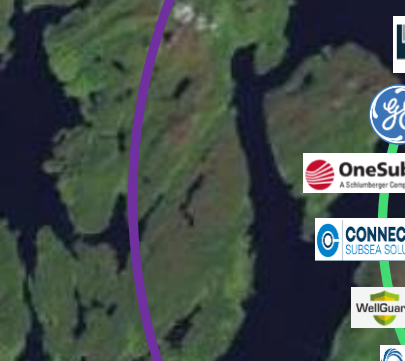
INDUSTRI KLYNGENE I HARDANGER

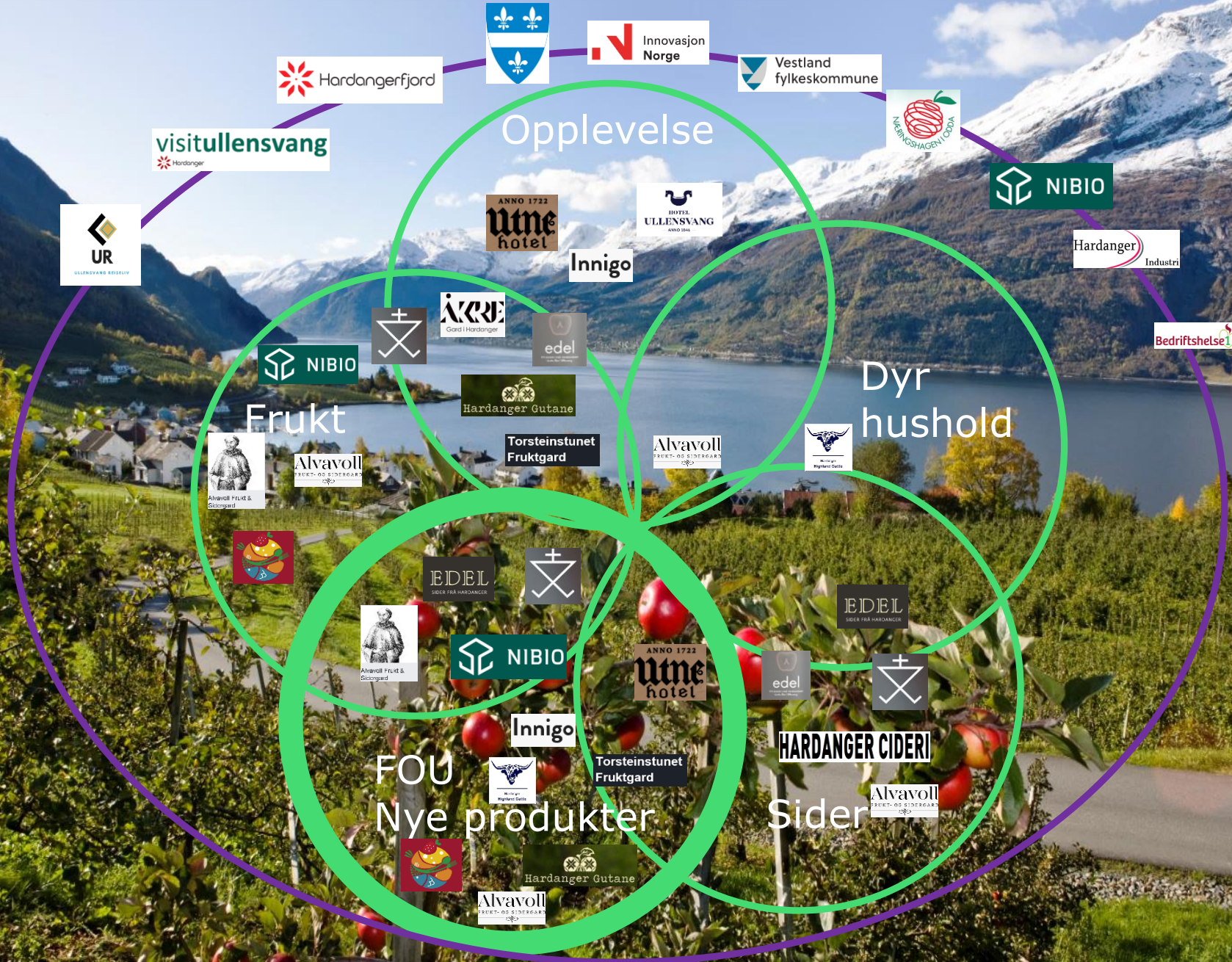
Industri

Industriell verdiskapning på 3 nivåer

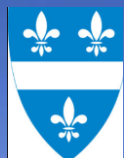
LANDBRUKS KLYNGENE I HARDANGER

TURIST KLYNGENE I HARDANGER I tett samspill med resten av Vestland

HANDELS KLYNGENE I HARDANGER

Hardanger
Industri

Vestland
fylkeskommune

Hardangerfjord

Hardanger Folkeblad

Opplevelse

Handel

Underholdning/
Servering

EUROSKO

Europris

Bedriftshelse

Henne Mote

coop
extra

sport 1

TERJE
STORHAUG

smeltehuset

JERNIA

REMA 1000

SPAR

smeltehuset

TROLLTUNGA
HOTEL

IRIS

KARLDALSTERRASSE

Sport Outlet

Cubus

Lille Bakeri

MEKK

Lille Bakeri

IRIS

Radical Booking

KNAPPUS
KJØKKENSENTER

25
ÅR
FARGEBIKE

RØYNSTRAND

bmi

Berg Gull og Sølv Efft As

SKORINGEN

HØYER
ODDA

BØRVE

JERNIA

Safa Odde

TUC & KJØR

BØRVE

JERNIA

VEBENSTAD
ELEKTRO

FOU

Nye produkter

Service/
produkter

HGL

TOOLS

TESS

Kvalvik Rør & sanitær

comfort

FONNA
ELEKTRO

LOFTHUSBYGG AS

BØRVE

JERNIA

bmi

VEBENSTAD
ELEKTRO

IRIS

Radical Booking

Lille Bakeri

MEKK

Cubus

Sport Outlet

REMA 1000

Joker

EUROSKO

Europris

Bedriftshelse

TERJE
STORHAUG

smeltehuset

TROLLTUNGACTIVE

MØREL

Mørelpareren FERIETUR

Hardangerfjord

Hardanger Folkeblad

Opplevelse

Handel

Underholdning/
Servering

FOU

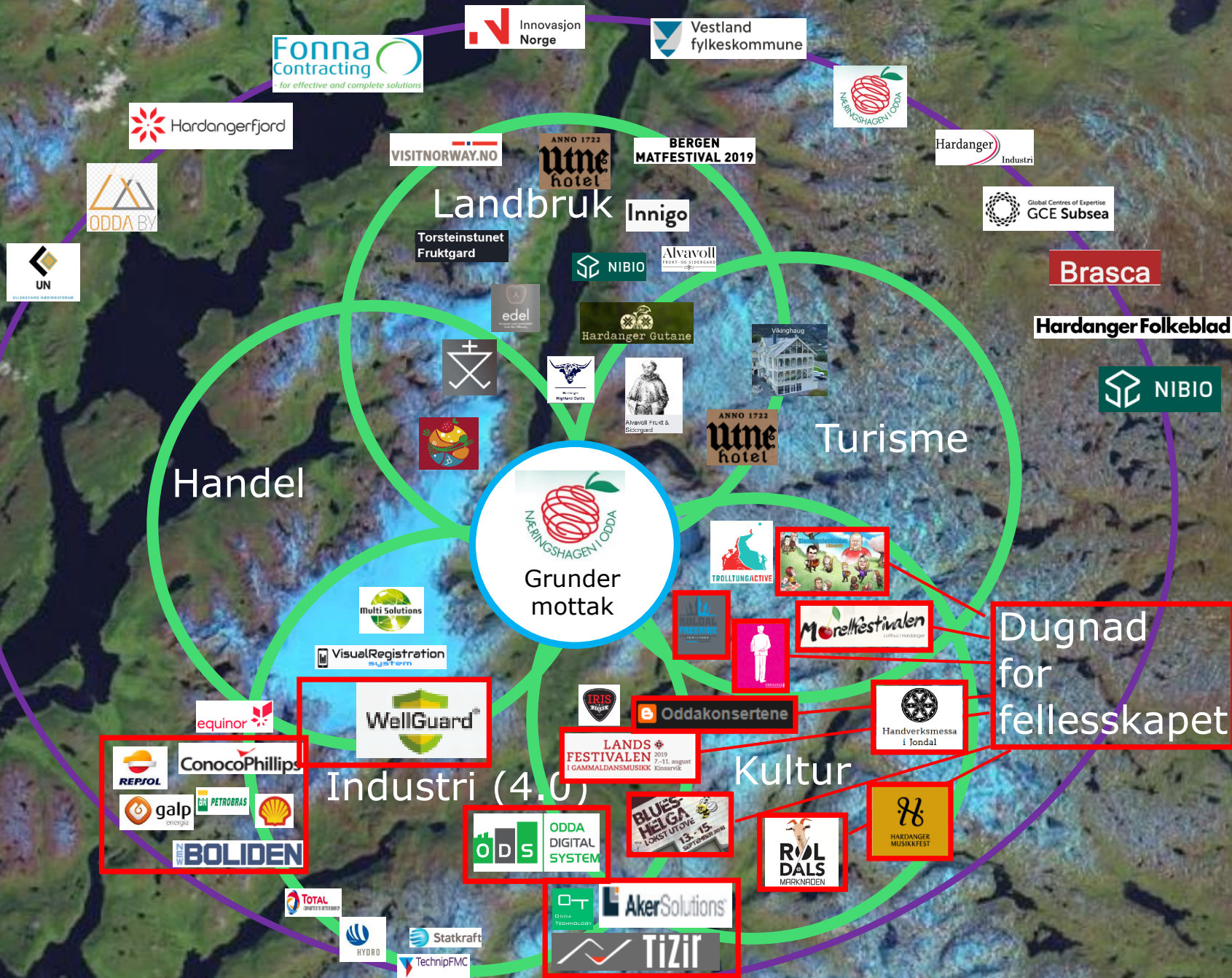
Nye produkter

Service/
produkter

KULTUR KLYNGENE I HARDANGER

Oppstartsbedrifter med nye produkter

Grunder aktivitet i Hardanger

Næringsutviklings organisering Ullensvang i Hardanger

Kommunalt

Næringsssjef

Landbrukssjef

Kultursjef

Privat

Industri

Turisme

Handel

Landbruk

Kultur

Offentlig/privat

Arbeidsområder

Næringsutvikling / klynger
Rekruttering / skoler
Infrastruktur / sikkerhet
Helse- sykehus
Bu lyst / boliger

Samspel

- Bransjane har mange fellesnemnarar
 - Marknadsføring
 - Teknologi
 - Forsking
 - Rekruttering og utvikling

Dette fordi:

Primærnæringane i distrikts- Norge
'produserar' velferda som byane og landet
lever av.

